

عنوان مقاله :

روسیه و برنامه‌های هسته‌ای ایران؛ مشارکت کننده، مذاکره کننده و میانجی گر

نویسنده:

محمود رشنواز

دانشجوی دکتری حقوق بین الملل ، واحد امارات، دانشگاه آزاد اسلامی ، دبی، امارات

(عضو مرکز وکلا، کارشناسان رسمی و مشاوران خانواده قوه قضاییه)

نقش روسیه در برنامه هسته‌ای ایران

مشارکت کننده ✓

۱۴۰۳/۱۲/۲۵ ✓

میانجی گر ✓

۱- مقدمه و طرح مساله

برنامه‌ی هسته‌ای ایران به اواسط دهه ۱۹۶۰، تحت رهبری محمدرضا شاه پهلوی برمی‌گردد، که اولین توانمندی هسته‌ای کشور را در قالب یک راکتور تحقیقاتی حرارتی کوچک ۵ مگاواتی برای دانشکده فنی امیرآباد در تهران، هر چند متوسط، از ایالات متحده به دست آورد. با رضایت خود، ایران با امضای معاهده منع گسترش تسلیحات هسته‌ای در سال ۱۹۶۸ (تصویب در ۱۹۷۰) موافقت کرد و در سال ۱۹۷۴ یک توافقنامه پادمان جامع با آژانس بین‌المللی انرژی اتمی تکمیل کرد. سازمان انرژی اتمی ایران که در سال ۱۹۷۴ تاسیس شد، برنامه بلندپروازانه‌ای را برای ساخت ۲۳ نیروگاه هسته‌ای برای تولید حدود ۲۳۰۰۰ مگاوات انرژی هسته‌ای در مدت ۲۰ سال اعلام کرد. پیشرفت قابل توجهی در ساخت دو راکتور هسته‌ای در بوشهر حاصل شد. ایالات متحده، فرانسه و آلمان به دنبال کمک به ایران در توسعه انرژی هسته‌ای بودند. شاه در سپتامبر ۱۹۷۴ در سخنانی اظهار داشت که «دنیای کنونی با مشکلی مواجه است که برخی از کشورها دارای سلاح هسته‌ای هستند و برخی نه. ما از جمله کسانی هستیم که سلاح هسته‌ای در اختیار نداریم، بنابراین دوستی کشوری مانند ایالات متحده با زرادخانه تسلیحات هسته‌ای آن ... کاملاً حیاتی است». اگرچه ایران از اتحاد جماهیر شوروی کمک‌های توسعه‌ای دریافت می‌کرد اما گهگاه کمک‌های نظامی شوروی را برای دریافت امتیازات بیشتر از واشنگتن می‌پذیرفت، با این حال تهران متحد قوی ایالات متحده باقی ماند. به عنوان بخشی از تعهدات خود به عنوان عضو از سازمان پیمان مرکزی، برنامه اتمی ایران، حداقل تا حدی، در جهت جلوگیری از مداخله شوروی در خاورمیانه بود. در آن زمان ایران مرز شمالی طولانی با اتحاد جماهیر شوروی داشت و از حمله شوروی به میادین نفتی خود بیم داشت. در واقع، پس از تهاجم شوروی به افغانستان در سال ۱۹۷۹، دولت کارتر از چنین حرکتی به ایران بیم داشت. با پیروزی انقلاب اسلامی ایران، رژیم جدید علاقه چندانی به آرمان‌های قدرت هسته‌ای پیشینیان خود نشان نداد و بسیاری از دانشمندان ارشد هسته‌ای ایران از کشور فرار کرده کردند. در اوایل دهه ۱۹۹۰ دو رویداد مهم بین‌المللی بر امنیت ملی ایران تأثیر گذاشت. اولین مورد سقوط اتحاد جماهیر شوروی بود که ابرقدرت سابق را از مرز ایران عقب راند و احتمال تهاجم به ایران را کاهش داد. از قضا، پایان تهدید شوروی، تهدید آمریکا را افزایش داد، زیرا واشنگتن از مداخله در ایران منصرف نخواهد شد، زیرا حضور رقیب ابرقدرتش در منطقه محو شده بود. ثانیاً، حمله عراق به کویت (۱۹۹۰) و متعاقب آن عملیات طوفان صحرا (۱۹۹۱)، ادراکات بین‌المللی ایران را تغییر داد. این رویدادها به بعد جدید سیاست هسته‌ای ایران و همچنین تقویت همکاری‌های هسته‌ای روابط تهران-مسکو انجامید، با این مقدمه نوشتار پیشرو تلاش خواهد کرد به تحلیل و نقد نقش روسیه در برنامه‌های هسته‌ای ایران از مشارکت تا مذاکره و میانجی‌گری فعلی بپردازد و اهداف واقعی این کشور را تبیین نماید.

۲- مرحله مشارکت روسیه در برنامه‌ی هسته‌ای ایران

با سقوط اتحاد جماهیر شوروی، روابط تهران و مسکو به طور ناگهانی در فعالیت‌های دیپلماتیک و تجاری تقویت شد و ایران به زودی خرید تسلیحات از روسیه را آغاز کرد. در اواسط دهه ۱۹۹۰، روسیه موافقت کرد که به کار بر روی توسعه برنامه هسته‌ای ایران ادامه دهد و برای کمک به ایران در دستیابی به قابلیت‌های کامل چرخه سوخت هسته‌ای طراحی شده بود. این موضوع در نوع خود جالب بود و متغیر بودن منافع ملی کشورها در گذر زمان را نشان می‌دهد زیرا مسکو یکی از

تهدیدهای اصلی بود که ایران در وهله اول برنامه تسلیحات هسته ای خود را علیه آن آغاز کرد. از آغاز دهه ۱۹۹۰، روسیه یک سازمان تحقیقاتی مشترک با ایران به نام تخت جمشید تشکیل داد که متخصصان هسته‌ای و اطلاعات فنی روسیه را در اختیار ایران قرار می‌داد. ایران نیز به نوبه خود، که خود را مدافع حقوق ملی مسلمانان معرفی می‌کرد (مانند لبنان و سرزمین‌های فلسطینی) تا حد زیادی در برابر جنگ روسیه بر علیه چچن مسلمان سکوت کرد. در ژانویه ۱۹۹۵، ایران و روسیه قراردادی را برای ساخت مشترک اولین واحد در بوشهر امضا کردند که قرار بود تا پایان سال ۲۰۰۲ تحویل داده و این راکتور در سال ۲۰۰۴ به بهره برداری برسد.

با توجه به سیاست هسته‌ای خود، به عنوان بخشی از توافقی که با میانجیگری بریتانیا، فرانسه و آلمان انجام شد، ایران سرانجام در ۲۱ اکتبر ۲۰۰۳ تسلیم فشار شدید بین‌المللی شد و موافقت کرد پروتکل الحاقی به NPT را امضا کند که به آژانس بین‌المللی انرژی اتمی اجازه دسترسی کوتاه مدت به تاسیسات انرژی هسته‌ای خود را می‌دهد. تهران همچنین با ارائه گزارشی از تمام فعالیت‌های مرتبط با هسته ای خود و تعلیق برنامه غنی سازی اورانیوم خود موافقت کرد. با این حال این توافق که پس از فشارهای دیپلماتیک شدید امضا شد، به سختی بر تلاش ایران برای یک برنامه چرخه سوخت روشن تاثیر گذاشت. برای جلوگیری از ظهور یک کشور دارای سلاح هسته‌ای دیگر، بسیار مهم است که جامعه بین‌المللی کانال‌های خارجی ارائه‌دهنده فناوری‌های هسته‌ای را که توانایی ایران برای دستیابی به سلاح‌های هسته‌ای را افزایش می‌دهد، مهر و موم کند. این امر مستلزم اتخاذ سیاست‌های موثر در قبال فعال‌ترین تامین کنندگان تهران است. در برخورد با برجسته‌ترین آنها، روسیه، گفت‌وگو بر سر این موضوع تاکنون یک شکست تقریباً برای راهبرد بین‌المللی منع گسترش سلاح‌های هسته‌ای بوده است.

پس از ۱۱ سپتامبر، روابط دوجانبه آمریکا و روسیه به خوبی پیشرفت کرد. اگرچه مسکو دیگر به عنوان یک تهدید نظامی قابل توجه برای ایالات متحده تلقی نمی‌شود، نگرانی‌ها در مورد سرریز احتمالی سلاح‌های کشتار جمعی حیاتی و فناوری‌های مرتبط از روسیه همچنان ذهن برنامه ریزان استراتژیک غربی و کارشناسان منع اشاعه را متحیر می‌کند. نگرانی‌های آمریکا در زمان بی‌ثباتی در روابط ایالات متحده و روسیه تشدید می‌شود که با تلاش‌های دوره ای مسکو برای نشان دادن استقلال و نفوذ جهانی همچنان به چالش کشیده می‌شود. اگرچه روسیه عموماً تمایل دارد روابط خوب با غرب را که برای رفاه و توسعه اقتصادی آن حیاتی است، ارتقا دهد، اما هنوز باید از سیاست دوران شوروی خود مبنی بر انتقال تسلیحات و فناوری خارجی و کمک به کشورهای مشتاق این تسلیحات و کشورهای مورد نگرانی اشاعه تسلیحات پرهیز کند. این سیاست علیرغم این واقعیت ادامه دارد که این مشتریان سنتی فناوری‌های اتمی روسیه چون ایران از دشمنان ایالات متحده هستند. دلیل این ارتباطات صرفاً اقتصادی نیست. مسکو در حال ترویج شبکه اتحادهای خود است که ظاهراً برای خنثی کردن یکجانبه گرایی ایالات متحده است. در واقع روسیه جایگاه زیادی را به دست آورده است، حتی اگر هنوز از نقش بین‌المللی که در دوران اتحاد جماهیر شوروی برخوردار بود، فاصله زیادی داشته باشد. در این الگو ایران به عنوان نمونه‌ای برای موقعیت جهانی روسیه در قرن بیست و یکم و همچنین موضوع گفتگوهای دوجانبه آمریکا و روسیه ظاهر می‌شود. این امر به‌ویژه در رابطه با موضوع هسته‌ای صادق است. منطقه‌ای که مسکو در طول تاریخ سعی کرده به‌عنوان قدرت برتر و هژمون ظاهر شود.

سیاستمداران روسی در حالی اعلام می‌کنند ایران یک متحد ژئوپلیتیکی مهم است، اما همیشه تمایل داشته‌اند هزینه‌های هر گونه حرکت در رابطه با تهران را با دقت بسنجند. همکاری هسته‌ای مسکو با ایران، که مقامات روسیه متعهد شده‌اند منحصراً به ساخت نیروگاه هسته‌ای غیرنظامی محدود می‌شود، به‌عنوان بارزترین موضوعی ظاهر شده است که در آن رهبری روسیه تلاش می‌کند تا سیاست خارجی و استراتژیک خود را نمایان و تقویت کند. چندین دلیل کلیدی برای این رویکرد وجود دارد.

اولاً، روسیه، علیرغم اظهارات کارشناسان و سیاستمداران خود، به غیر از چین، هرگز نگران تهدید نظامی ناشی از توسعه سلاح‌های کشتار جمعی در جهان سوم نبوده است، بنابراین اعلامیه‌های سیاسی صحیح مقامات مسکو را باید بیشتر به عنوان ادای احترام به اجماع بین‌المللی در مورد ترویج رژیم‌های منع اشاعه تلقی کرد تا بیان آگاهی استراتژیک واقعی یا نگرانی صادقانه.

دوماً: ارتش روسیه، اگرچه نسبت به هرگونه پتانسیل هسته‌ای/موشکی نوپا در کشورهای همجوار محتاط است، اما متوجه شده است که این افزایش‌ها علیه رقبای منطقه‌ای و حضور نظامی ایالات متحده می‌باشد. این امر تا حدی با این واقعیت توضیح داده می‌شود که مانند سایر کشورهای مشتری اتحاد جماهیر شوروی سابق مانند کره شمالی، لیبی، سوریه و عراق، تهران در مسکو به طور عملی به عنوان همتای مهم منطقه‌ای، اگر نگوییم متحد بالقوه، و بازار وسیعی برای فناوری‌های نظامی مرتبط با روسیه در نظر گرفته شده است. روسیه، تحت رهبری پوتین، مسیر متفاوتی از توسعه روابط استراتژیک و اقتصادی سنتی با ایران را ترویج داد.

از دیدگاه ایران، رابطه ایران با روسیه حداقل از پنج جهت حائز اهمیت است:

۱. روسیه مایل به همکاری آشکار با ایران در برنامه هسته‌ای این کشور است.
۲. روسیه به عنوان یک موازنه در برابر آمریکا عمل می‌کند که ایران آن را دشمن می‌داند. تهران به رای مسکو در مجامع بین‌المللی مانند شورای امنیت سازمان ملل متحد و شورای حکام آژانس بین‌المللی انرژی اتمی وابسته است.
۳. تهران خود و روسیه را دو قدرت بزرگ دریای خزر می‌داند.
۴. روسیه بازاری پر جنب و جوش برای کالاهای ایرانی و تجارت قابل اعتمادی است.
۵. روسیه منبعی از تخصص در سایر حوزه‌های عجیب‌تر، از جمله فناوری‌های ماهواره‌ای ایران است. دو طرف قراردادی ۱۳۲ میلیون دلاری برای طراحی، آزمایش و پرتاب ماهواره زهره امضا کرده‌اند.

۳- روسیه به عنوان قدرت مذاکره‌کننده و میانجی

پس از افشای عمده تحولات هسته‌ای ایران در سال ۲۰۰۳ و ناتوانی این کشور در ارائه اطلاعات دقیق به آژانس، ایران با مشارکت روسیه برای امضای پروتکل الحاقی تحت فشار قرار گرفت اما هرگز آن را تصویب نکرد. در سال ۲۰۰۵، روسیه ابتکاری را برای تعامل با ایران در همکاری‌های چندجانبه در زمینه تامین مواد هسته‌ای و تامین سهم جمهوری اسلامی در مرکز بین‌المللی غنی‌سازی اورانیوم (آنگارسک، روسیه) آغاز کرد. هدف از این پروژه تامین سوخت هسته‌ای مورد نیاز ایران بدون انتقال فناوری‌های حساس یا ایجاد محدودیت در توسعه برنامه چرخه سوخت هسته‌ای ملی بود. سال ۲۰۲۱ با بازگشت

تقریباً همه کشورهای عضو برجام به میز مذاکره در وین شاهد ۸ دور مذاکره بین ایران و ۵+۱ بدون دخالت مستقیم آمریکا بودیم که نتایج قابل توجهی در مورد احیای برجام به همراه داشت. از اواخر فوریه ۲۰۲۲، طرف‌ها توافق کردند که گفتگوها را در کمیسیون مشترک، در چندین مسیر دوجانبه و چندجانبه ادامه دهند و در حال بحث در مورد پیش‌نویس توافق‌نامه‌ها درباره ابعاد هسته‌ای و تحریم‌های برجام هستند.

نمایندگی روسیه در وین رویکردی عمل‌گرایانه و متوازن را به چشم‌انداز احیای برجام ارائه می‌کند. در حالی که «تروئیکا» اتحادیه اروپا و آمریکا در حال تلاش برای اعمال فشار بیشتر بر ایران و صدور بیانیه‌های هشداردهنده درباره بسته شدن پنجره فرصت است، روسیه خواستار بررسی واقعیت و صبر است. از دیدگاه روسیه با توجه به مغایرت غنی‌سازی اورانیوم ایران تا ۶۰ درصد با مفاد برجام، موضوع افزایش ذخایر اورانیوم چالش‌های برگشت‌ناپذیری برای بازگرداندن توافق یا رژیم منع گسترش سلاح‌های هسته‌ای ایجاد نمی‌کند، زیرا ایران کلاهک‌های لازم برای ساخت بمب هسته‌ای واقعی را ندارد. نماینده دائم روسیه در وین، میخائیل اولیانوف گفت که ذخایر بیش از حد ممکن است تحت نظارت آژانس بین‌المللی انرژی اتمی یا نابود، ارسال یا در خاک ایران مهر و موم شود. در صورت خروج آنها، روسیه می‌تواند بر اساس تجربه موفق در سال ۲۰۱۶ کمک‌های خود را ارائه دهد. همین امر می‌تواند در مورد ذخایر آب سنگین ایران که بیش از محدودیت‌های برجام است، اعمال شود. با این حال برای اجرای موفقیت‌آمیز این گام‌ها، روسیه باید مسیر گفت‌وگوی دقیق و محکمی با واشنگتن داشته باشد تا از تحریم‌های احتمالی آمریکا علیه شرکت‌های روسی (عمدتاً روس اتوم) که کمک‌های فنی برای مطابقت برنامه هسته‌ای ایران با برجام ۲۱ ارائه می‌کنند، جلوگیری کند.

برای حمایت از اصول و ارزش‌های اصلی منع اشاعه، روسیه همچنان به عنوان یک تسهیل‌کننده دیپلماتیک برای کاهش شکاف بین مواضع افراطی طرف‌ها و کاهش تنش‌ها بین ایران و آژانس، نقش اساسی ایفا می‌کند. مسکو اخیراً با تسهیل توافق بین آژانس بین‌المللی انرژی اتمی و ایران در زمینه دسترسی به دوربین‌های ویدئویی نصب‌شده در تأسیسات بازآوری ایران در کرج، ظرفیت خود را برای ایجاد پل نشان داده است. در نظر گرفتن آن به عنوان زمینه‌ای برای ساختار امنیتی کل نگر در منطقه، روسیه می‌تواند از تجربه مذاکرات هسته‌ای در قالب ۵+۱ استفاده کند و روابط خوب خود را با همه بازیگران منطقه‌ای برای تسهیل گفت‌وگو بین المللی فراهم کند. روسیه علاقه مند به حل مسئله هسته‌ای ایران از منظر ژئوپولیتیک، امنیتی و اقتصادی است. احیای برجام تنها راه برای رسیدگی به بحران در حال تحول توافق هسته‌ای تلقی می‌شود. روسیه و ایران عمده‌تأ در مسیر دیپلماتیک برای احیای توافق در یک صفحه قرار دارند. گاهی اوقات روسیه به عنوان یک تسهیل‌کننده عملگرتر و متعادل‌تر در مذاکرات عمل می‌کند و موفق می‌شود رشته‌های لازم را بین اتحادیه اروپا، ایران و آژانس بین‌المللی انرژی اتمی بکشد. هماهنگی نزدیک روسیه با چین اهرم‌های بیشتری را فراهم می‌کند و به تعادل زمین بازی در مذاکرات کمک می‌کند. با این حال، با توجه به نقش کلیدی ایالات متحده در بازسازی و وجود برجام، روسیه باید برای کمک به ایران و خود در درازمدت با واشنگتن هماهنگ شود. به طور کلی، کاری که روسیه اکنون می‌تواند انجام دهد تقریباً با آنچه در سال ۲۰۰۶ یا ۲۰۱۵ می‌توانست انجام دهد، یکسان است. ترکیب تلاش‌های دیپلماتیک روسیه و کمک‌های فنی می‌تواند به احیای برجام، تسهیل اجرای آن و کمک به یکپارچگی رژیم عدم اشاعه در پایان کمک کند.

امروز روسیه و ایران دارای همپوشانی منافع و رویکردهای مشابه برای احیای برجام هستند. هر دو کشور بر این باورند که بازسازی به معنای اجرای جامع و کامل و انطباق همه طرف‌های اولیه با توافق است. به ویژه ایالات متحده باید تمام تحریم

های اعمال شده غیرقانونی را لغو کند و تعهد خود را به تعهدات خود تحت برجام نشان دهد. ایران نیز به نوبه خود باید توسعه برنامه هسته‌ای خود را به معیارهای برجام بازگرداند و همکاری کامل و پاک خود را با آژانس مطابق با پروتکل الحاقی به توافق جامع پادمان‌ها احیا کند. در حال حاضر روسیه فرض می‌کند که همه اقدامات ایران و ایالات متحده پس از سال ۲۰۱۸، احتمالاً به استثنای دانش غنی‌سازی اورانیوم، برگشت‌پذیر هستند. نکته مهم این است که روسیه و ایران در مورد نحوه احیای برجام در یک طرف قرار دارند: هیچ تغییری در متن برجام قابل قبول نیست. روسیه سناریوهای احتمالی اجرای جزئی برجام (در قالب «برجام-») را برای روح عدم اشاعه این توافق مخرب می‌داند، در حالی که ایران بر بخش تحریم‌ها و نیاز به دستیابی به منافع اقتصادی ملموس پیش‌بینی شده در توافق تمرکز می‌کند. هم ایران و هم روسیه موافق هستند که موضوع هسته‌ای باید از دیگر نگرانی‌های امنیتی جدا بماند و معتقدند این پیش‌فرض منجر به پیشرفت دیپلماتیک در سال ۲۰۱۵ شد و در حال حاضر (۲۰۲۵) نیز نباید از آن غفلت کرد.

نتیجه‌گیری

مذاکرات اتمی ایران و نقش روسیه در این فرآیند یکی از موضوعات مهم در سیاست بین‌الملل است. روسیه به عنوان یکی از اعضای دائمی شورای امنیت سازمان ملل و همچنین یکی از کشورهای مهمی که در مذاکرات هسته‌ای ایران شرکت داشته و نقش کلیدی در شکل‌گیری توافقات و سیاست‌های هسته‌ای ایران ایفا می‌کند. روابط روسیه و ایران در طول دهه گذشته به طور قابل توجهی تغییر کرده است و پویایی قابل توجهی در ابعاد مختلف همکاری مشهود است. بهبود روابط به ویژه از زمان شروع جنگ روسیه و اوکراین در سال ۲۰۲۲ قابل توجه بوده است. اندازه‌گیری مجموعه‌ای از شاخص‌های دقیق نشان می‌دهد که اگرچه این رابطه به طور سنتی با ترکیبی از رقابت، همکاری و سوء ظن مشخص می‌شود، اما از دهه ۲۰۱۰ به بعد بهبود یافته است. از زمان شروع جنگ، این رابطه به طور قابل توجهی عمیق تر شده است و از احتیاط به همکاری کامل تر در همه ابعاد چرخش یافته است زیرا محرک‌های روابط نسبت به محدودیت‌های باقی مانده مهم تر می‌شوند. بنابراین، روابط روسیه و ایران از معامله‌گرایی صرف فراتر رفته و اکنون در حال تبدیل شدن به یک مشارکت پایدار است که می‌تواند در میان مدت و بلندمدت ادامه یابد.

اهداف روسیه در مذاکرات هسته‌ای:

- حفظ نفوذ در خاورمیانه: روسیه به دنبال تقویت روابط خود با ایران به عنوان یک شریک استراتژیک در خاورمیانه است. این روابط به روسیه کمک می‌کند تا نفوذ خود را در برابر ایالات متحده و کشورهای غربی افزایش دهد.
- منافع اقتصادی: همکاری با ایران در زمینه انرژی و فروش تسلیحات به این کشور، از دیگر اهداف اقتصادی روسیه در مذاکرات هسته‌ای است.
- توازن قدرت: روسیه به دنبال ایجاد توازن در قدرت‌های جهانی است و از برنامه هسته‌ای ایران به عنوان ابزاری برای مقابله با نفوذ غرب استفاده می‌کند.

اما واقعیت آن است که از زمان خروج ایالات متحده از توافق هسته‌ای ایران در سال ۲۰۱۸، تهران و مسکو همکاری‌های خود را افزایش داده‌اند. ایران از جنگ روسیه در اوکراین حمایت کرد و معتقد بود که این جنگ باعث تضعیف آمریکایی‌ها، کاهش اثرات تحریم‌ها و به نفع اقتصاد آسیب‌دیده‌اش خواهد شد. با این حال نگارنده معتقد است، هزینه‌ها و منافع نامتقارن بوده است: در حالی که مسکو با حداقل هزینه به مزیت‌های استراتژیک دست یافته است، جمهوری اسلامی بارهای ژئوپلیتیکی

قابل توجهی را متحمل شده است. تحلیل همکاری آنها در جنگ سوریه و اوکراین نشان می دهد که تهران مجبور شده است در راستای منافع مسکو عمل کند اما همیشه از حمایت یکسانی برخوردار نبوده است. شواهد حاکی از آن است که انتکای ایران به روسیه بیش از آنکه فایده داشته باشد، ضرر داشته است.

تمایل روسیه برای میانجیگری در مذاکرات هسته‌ای ایران و آمریکا واکنش‌های متفاوتی را در تهران به دنبال داشته است و گروه‌های سیاسی میانه‌رو بر سر این موضوع اختلاف نظر دارند. بحث درباره نقش مسکو پس از دیدار مقامات روسیه و آمریکا در عربستان سعودی آغاز شد. در حالی که حزب معتدل کارگزاران سازندگی از این ایده استقبال کرد، روزنامه هم میهن که از تعامل با غرب نیز حمایت می کند، نسبت به آن هشدار داد. در ۸ مارس ۲۰۲۵، سید حسین مرعشی، دبیرکل کارگزاران سازندگی، در سرمقاله ای که در روزنامه وابسته به این حزب منتشر شد، از میانجیگری روسیه حمایت کرد. او با خواندن این اقدام یک گام سازنده، از بریتانیا، فرانسه و آلمان به دلیل عدم اقدام آنها پس از خروج آمریکا از توافق هسته‌ای سال ۲۰۱۵ که دولت اوباما با ایران، قدرت‌های اروپایی، روسیه و چین با آن موافقت کرد، انتقاد کرد. اما همه میانه‌روها آن را اینطور نمی‌دانستند. برخی هشدار دادند که دخالت روسیه می‌تواند ایران را در معرض خطر قرار دهد. آرمین منتظری، سردبیر سیاست خارجی روزنامه هم میهن، در سرمقاله ای با عنوان "مراقب روس‌ها باشید" نگرانی‌هایی را مطرح کرد. او استدلال کرد که روسیه برای حفظ منافع خود در صحنه جهانی، "به دنبال راهی میانه در مورد برنامه هسته‌ای ایران است که نه بحران را به طور کامل حل کند و نه چرخه بحران را بشکند".

Title :

**Russia and Iran's Nuclear Program; Participant,
Negotiator, and Mediator**

The Writer:

Mahmoud Rashnavaz

**Doctoral student of International Law, Emirates
Branch, Islamic Azad University, Dubai, UAE**

**member of the center of lawyers, official experts and
consultants of the judiciary**

۲۰۲۵/۰۳/۱۵